

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ БАТЬКІВ.

Постановка проблеми. Педагогічна культура батьків є частиною загальнолюдської культури, в якій відображені духовні і матеріальні цінності освіти і виховання, а також способи творчої педагогічної діяльності, необхідні для обслуговування зміни поколінь, соціалізації особистості і здійснення освітньо-виховного процесу. Виховання, а саме процес соціалізації, починається не у школі, і навіть не у дошкільному освітньому закладі, а саме в сім'ї, з перших місяців життя дитини. Тому педагогічна культура батьків насамперед передбачає психолого-педагогічні знання, педагогічну етику, педагогічний такт, культуру поведінки і культуру спілкування, високу моральність і духовне багатство батька і матері.

Формування національної системи освіти і виховання, зміцнення сім'ї як основного осередку суспільства, підвищення її ролі і значення, багато в чому залежить від вивчення накопиченого століттями українським народом освітньо-виховного досвіду, сімейних традицій, а також практики педагогічної просвіти батьків.

Тому **метою** нашої статті ми обрали здійснення наукового аналізу історії формування педагогічної культури та просвіти батьків.

У державній національній програмі "Освіта. Україна ХХ століття" серед пріоритетних напрямів реформування освіти відзначено, що в основу національного виховання мають бути покладені такі чинники: принцип єдності сім'ї та школи; наступності та спадкоємності поколінь; організація родинного виховання та освіти як важливої ланки виховного процесу; забезпечення діяльності педагогічного всеобучу батьків.

На сьогодні під впливом реальних потреб оновлення вищої освіти і загальноосвітньої школи спостерігається підвищений інтерес вчених до дослідження педагогічної культури батьків.

Сучасні наукові дослідження (В. Постового, М. Стельмаховича, Т. Щербаня, М. Ярмаченко) обґрунтовують необхідність посилити увагу до прогресивних традицій батьківської педагогіки, української родинної культури в змісті формування педагогічної культури батьків в умовах сьогодення.

Історія сім'ї – невід'ємна частина історії нашого народу, діяльності його видатних особистостей. Так М. Грушевський, подаючи характеристику епох, описував вождів (князів, гетьманів, королів тощо) з позиції утвердженої ними української ідеї. Таким чином він визначив типові риси українського менталітету, серед яких найпоширенішими є природна обережність, розсудливість, поміркованість, відсутність "легковажності" тощо. Ці та інші риси були вироблені впродовж сторіч перебування під владою різних завойовників. З давніх часів серед українців сформувався погляд на сім'ю і рід як на святиню, а на виховання молодого покоління – як на обов'язок дорослих [1, с.15-29].

Учені Г. Ващенко, М. Стельмахович простежували розвиток та кризу історичного становлення стосунків людини з державою, її національною системою впливів та сім'єю.

Хочеться відмітити, що на особливу роль педагогічної культури батьків у родинному вихованні дітей звертали увагу Г. Сковорода, Т. Шевченко, П. Куліш, Б. Грінченко, І. Франко, О. Духнович, Л. Українка, Т. Лубенець, С. Русова, Г. Ващенко, І. Огієнко.

На необхідності виховання батьків, розвитку культури батьківства ще за радянських часів наголошувала Н. Крупська. Вона писала про необхідність педагогічної пропаганди серед широких верст населення, ініціювала створення спеціальних радіопередач для батьків.

В Україні у другий половині ХХ століття існувала спеціальна система підвищення педагогічної культури населення. В ній брали участь вчителі, науково-педагогічні співробітники, об'єднані товариством "Знання". Ця система передбачала такі форми організації пропаганди як: педагогічні лекторії, школи, семінари, університети, конференції з питань педагогіки та психології. Значне місце у системі пропаганди педагогічних знань займають школи матері, школи молодих батьків, які існували на базі дошкільних закладів, поліклінік, Будинків культури, на виробництвах. Усе це свідчить про те, що на той час в Україні була система підвищення педагогічної культури населення. Недоліками цієї системи була досить висока ідеологізація, а інколи й ігнорування реальних проблем сімейного виховання, обов'язковість, а в окремих випадках і примусовість відвідування тієї чи іншої форми педагогічної просвіти.

Про нагальну потребу педагогічної підготовки батьків писав і К. Ушинський. "...Батьки, – зазначав він, – завжди є хоч почасти вихователями своїх дітей і кладуть перші зерна майбутніх успіхів чи невдач виховання. Зрозуміло без пояснень, як важливо для них у цьому випадку набути педагогічних знань." [4, с. 421].

У процесі родинного виховання потрібна правильна та цілеспрямована організація впливу на дитину, спрямована великим педагогічним знанням. "У сім'ю організація впливу на дитину повинна прийти через широку педагогічну пропаганду, через приклад кращої сім'ї, через підвищення вимог до сім'ї", – твердив А. Макаренко [2, с. 107].

Потребу педагогічної освіти батьків не тільки проповідував, а й практично здійснював В. Сухомлинський. Він вважав, що в наші дні не має важливішого завдання у сфері виховання, ніж учити матір і батька виховувати своїх дітей: "За моїм глибоким переконанням, педагогіка повинна стати наукою для всіх – і для вчителів, і для батьків. І ми намагаємось дати кожному з батьків мінімум педагогічних знань." [3, с. 61]. Без турбот про

педагогічну культуру батьків, за його висновком, неможливо розв'язати жодної проблеми, що стосується навчання і виховання.

Сімейною книгою для читання нині можна вважати праці Г. Ващенко "Виховний ідеал" та М. Стельмаховича "Народна педагогіка", в яких викладено ази народного дитинознавства і родинознавства, батьківської педагогіки.

Цілком зрозуміло, що справжнє родинне виховання прийде з належним оволодінням батьками сучасними педагогічними знаннями й уміннями застосовувати їх на практиці. У підвищені педагогічної культури батьків провідна роль повинна належати школі. Звичайно, що школа може успішно виконувати свої функції щодо виховання підростаючого покоління тільки у тісному взаємозв'язку із сім'єю. Лише спільними цілеспрямованими зусиллями педагогів і батьків вдається успішно впливати на розвиток особистості дитини, розв'язувати виховні завдання.

***Резюме.** У статті надається науковий аналіз історії формування педагогічної культури батьків. Автор досліджує систему підвищення педагогічної культури населення – педагогічний всеобуч, що є досить актуальним сьогодні.*

***Ключові слова.** Педагогічна культура батьків, педагогічний всеобуч.*

***Резюме.** В статье подаётся научный анализ истории формирования педагогической культуры родителей. Автор исследует систему повышения педагогической культуры населения – педагогический всеобуч, которая очень актуальна сегодня.*

***Ключевые слова.** Педагогическая культура родителей, педагогический всеобуч.*

***The resume.** In clause the scientific analysis of history of formation of pedagogical culture of parents moves. The author investigates system of increase of pedagogical culture of the population – pedagogical general education which is very actual today.*

***Keywords.** Pedagogical culture of parents, pedagogical general education.*

Список літератури:

1. Грушевський М. Про українську мову та українську школу. – К.: Веселка, 1991. – 340 с.
2. Макаренко А.С. О воспитании / Сост. и автор вступ. статьи В.С. Хелемендик. – М.: Политиздат, 1988. – 256 с.
3. Сухомлинський В.О. О воспитании / За ред. С. Соловейчика. – М.: Политиздат, 1979. – 270с.
4. Ушинський К.Д. Твори. Том 1. Педагогічні статті. – К.: Радянська школа, 1954. – 446 с.